
MONOGRAFIE PRAWNICZE

REWITALIZACJA
MIEJSKICH
OBSZARÓW
ZDEGRADOWANYCH

MARCIN KOPEĆ

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MARCIN KOPEĆ • REWITALIZACJA MIEJSKICH OBSZARÓW
ZDEGRADOWANYCH

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Tomasz Roman Smus

**SPEŁNIANIE ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH ZA POMOCĄ
PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO**

Dariusz Szafrąński, Beata T. Bieńkowska

**PROBLEMY PRAWA POLSKIEGO I OBCEGO W UJĘCIU
HISTORYCZNYM, PRAKTYCZNYM I TEORETYCZNYM.
CZĘŚĆ DRUGA**

Michał Kuliński

**REGULACJE KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ W ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO UNII EUROPEJSKIEJ**

Przemysław Drapała

**PROWADZENIE CUDZYCH SPRAW BEZ ZLECENIA.
KONSTRUKCJA PRAWNA**

Wojciech Sawczyn

**ŚRODKI DYSCYPLINOWANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
W PRAWIE O POSTĘPOWANIU PRZED SĄDAMI
ADMINISTRACYJNYMI**

Michał Behnke, Marcin Pchalek

**POSTĘPOWANIE W SPRAWIE OCENY ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO W PRAWIE POLSKIM I UE**

Małgorzata Fryszak

**NADZÓR BANKOWY W PRAKTYCE. FUNKCJONOWANIE
NADZORU Z PERSPEKTYWY SPORÓW SĄDOWYCH**

Marek Świątkowski

**NARUSZENIE PRZEZ PAŃSTWO UMOWY Z INWESTOREM
ZAGRANICZNYM W ŚWIELE TRAKTATÓW
INWESTYCYJNYCH**

Legalis

System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

REWITALIZACJA
MIEJSKICH
OBSZARÓW
ZDEGRADOWANYCH

MARCIN KOPEĆ

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2010

Redakcja:
Anna Łubińska-Bujak

Publikacja dofinansowana przez
BIG-STÄDTEBAU GmbH

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2010**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H. Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-1719-9

Spis treści

Przedmowa	IX
Wykaz skrótów	XI
Wykaz literatury	XVII
Inne materiały	XXXI
Wykaz rysunków i tabel	XXXIII
Wstęp	1
Rozdział I. Problematyka zrównoważonego rozwoju w teorii ekonomii	7
§ 1. Koncepcja rozwoju trwałego i zrównoważonego.....	7
I. Definicje pojęcia rozwoju.....	8
II. Trwałość rozwoju i zasady trwałości.....	10
III. Równowaga a rozwój.....	13
IV. Pojęcie zrównoważonego rozwoju.....	14
V. Cele zrównoważonego rozwoju.....	16
§ 2. Koncepcja rozwoju zrównoważonego w Polsce.....	18
Rozdział II. Zarys teorii rozwoju miast	21
§ 1. Różne rozumienie pojęcia miasta.....	21
§ 2. Definicja miasta.....	23
§ 3. Procesy przestrzennej sukcesji w rozwoju struktury miasta.....	27
§ 4. Cechy miasta.....	30
§ 5. Rozwój miast i jego fazy.....	32
§ 6. Ciągłość procesu rozwoju miasta i progi w rozwoju miast....	37
§ 7. Struktura miasta.....	40
§ 8. Zrównoważony rozwój miast.....	45
Rozdział III. Organizowanie rozwoju miasta	51
§ 1. Zarządzanie miastem i jego rozwojem.....	52
§ 2. Polityka władz lokalnych i planowanie rozwoju miasta.....	54
§ 3. Konkurencyjność miast.....	58
§ 4. Tendencje w rozwoju miast w Polsce.....	61

I. Stan rozwoju miast w Polsce po zmianach ustrojowych	62
II. Ograniczenia i zagrożenia rozwoju miast w Polsce	65
Rozdział IV. Przyczyny degradacji obszarów miejskich	67
§ 1. Przyczyny zaburzeń rozwoju miast	67
§ 2. Geneza problemu obszarów zdegradowanych w Polsce.....	69
I. Przyczyny gospodarcze	78
II. Przyczyny przestrzenne	82
III. Przyczyny społeczne	83
IV. Przyczyny ekologiczne.....	86
§ 3. Zmiany w podejściu do problematyki obszarów zdegradowanych.....	87
I. Zaangażowanie sektora publicznego	89
II. Problematyka obszarów zdegradowanych w dokumentach strategicznych państwa	91
Rozdział V. Pojęcie rewitalizacji miejskich obszarów zdegradowanych	93
§ 1. Definicje pojęcia rewitalizacji obszarów zdegradowanych...	93
I. Pojęcie rewitalizacji, pojęcia równoznaczne i powiązane.....	94
II. Przegląd definicji pojęcia rewitalizacji	96
III. Analiza definicji rewitalizacji i autorska definicja pojęcia rewitalizacji.....	109
§ 2. Charakterystyka, etapy i cele procesu rewitalizacji.....	112
I. Ludzie jako podmiot rewitalizacji.....	112
II. Rewitalizacja jako proces ciągły i długotrwały	114
III. Rewitalizacja jako działania partnerskie	114
IV. Dyskusja o roli władz publicznych w procesie rewitalizacji.....	117
V. Kluczowe etapy procesu rewitalizacji.....	120
VI. Cele procesu rewitalizacji	121
§ 3. Przejawy degradacji i typy rewitalizacji obszarów zdegradowanych.....	121
I. Przejawy degradacji obszaru.....	122
II. Typy rewitalizacji według kryterium przedmiotowego.....	123
III. Inne podziały typów rewitalizacji	133
§ 4. Bariery i warunki powodzenia procesu rewitalizacji.....	135

Rozdział VI. Elementy programu rewitalizacji.....	143
§ 1. Rola programowania w rozwoju miast.....	143
§ 2. Program rewitalizacji jako narzędzie programowania rozwoju obszarów zdegradowanych.....	146
§ 3. Schemat opracowania programu rewitalizacji.....	148
I. Wstępne analizy i wybór obszarów do rewitalizacji.....	151
II. Uchwała o przystąpieniu do opracowania programu rewitalizacji.....	152
III. Wybór podmiotu opracowującego program rewitalizacji.....	153
IV. Opracowanie wstępnej wersji programu rewitalizacji...	154
V. Konsultacje społeczne wstępnej wersji programu rewitalizacji.....	159
VI. Opracowanie programu po konsultacjach społecznych	160
VII. Przedstawienie programu władzom wykonawczym	161
VIII. Uchwalenie programu rewitalizacji	161
§ 4. Realizacja i aktualizacja programu rewitalizacji	162
§ 5. Wytyczne dla przygotowania programu rewitalizacji	164
I. Powiązania programu rewitalizacji z dokumentami gminnymi	164
II. Partycypacja społeczna w przygotowaniu programu rewitalizacji.....	166
III. Promocja programu rewitalizacji	168
IV. Zrozumienie istoty i celów przygotowania programów rewitalizacji.....	168
Rozdział VII. Finansowanie procesu rewitalizacji.....	171
§ 1. Finansowanie bezpośrednio rewitalizacji	171
I. Międzynarodowe źródła finansowania rewitalizacji.....	174
II. Krajowe źródła finansowania rewitalizacji.....	180
III. Regionalne i lokalne źródła finansowania rewitalizacji..	185
IV. Komercyjne źródła finansowania rewitalizacji	190
V. Prywatne źródła finansowania rewitalizacji.....	193
VI. Partnerstwo publiczno-privatne	195
§ 2. Finansowanie pośrednio rewitalizacji	197
§ 3. Pozafinansowe czynniki aktywizujące procesy rewitalizacji.....	199
Zakończenie.....	205
Indeks rzeczowy	209

Przedmowa

Książka, którą autor oddaje do rąk czytelnika, to *vademecum rewitalizacji*, skierowane szczególnie do praktyków odnowy miast pracujących w jednostkach samorządu terytorialnego, ale także do innych osób zainteresowanych zagadnieniem rewitalizacji obszarów miejskich. Tych ostatnich zainteresować może między innymi zestawienie definicji pojęcia rewitalizacji, mogące być punktem wyjścia dla dalszych studiów nad tematem, w oparciu o proponowany przez autora przegląd literatury przedmiotu. Otwierający rozważania zarys teorii zrównoważonego rozwoju miast pozwala na zrozumienie szerszego kontekstu procesów rewitalizacyjnych.

Autor książki wiele wniosków, dotyczących praktycznej strony przygotowania programów rewitalizacji, oparł na własnych doświadczeniach, związanych z przygotowaniem takich programów. Przedstawiony został schemat działań, służący przygotowaniu dobrego programu rewitalizacji, a szczególna uwaga zwrócona została na cechy procesu rewitalizacji, decydujące o jego prawidłowym przebiegu i o sukcesie proponowanych rozwiązań. Istotne jest to zwłaszcza dla projektów rewitalizacyjnych zgłaszanych do dofinansowania ze środków unijnych.

Książka zawiera ponadto przegląd możliwych do wykorzystania źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych: od funduszy międzynarodowych, przez fundusze oferowane na poziomie krajowym, regionalnym, aż po fundusze lokalne, dostępne na poziomie miast. Zwłaszcza ta ostatnia część wyróżnia książkę na tle publikacji odnoszących się do wciąż zyskującej na znaczeniu tematyki rewitalizacji.

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

DochSamTerU.....	ustawa z 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539 ze zm.)
DopłKredMieszkU	ustawa z 5.12.2002 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów mieszkaniowych o stałej stopie procentowej (Dz.U. Nr 230, poz. 1922 ze zm.)
DrPublU	ustawa z 21.3.1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 ze zm.)
FinPublU	ustawa z 30.6.2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.)
FinWspLokSocjalU	ustawa z 8.12.2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz.U. Nr 251, poz. 1844 ze zm.)
FinWspRodzU	ustawa z 8.9.2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania (Dz.U. Nr 183, poz. 1354 ze zm.)
<i>FundPorUnU.....</i>	<i>ustawa z 16.4.2004 r. o Funduszu Poręczeń Unijnych (Dz.U. Nr 121, poz. 1262 ze zm.)</i>
FundRozwInwKomU ...	ustawa z 12.12.2003 r. o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych (Dz.U. Nr 223, poz. 2218)
GospKomU	ustawa z 20.12.1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 1997 r. Nr 9, poz. 43 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.)
GZWU	ustawa z 29.7.1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.)
OchrPrawLokU	ustawa z 21.6.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.)

Wykaz skrótów

OchrPrzyrU	ustawa z 16.4.2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.)
OdpadyU	ustawa z 27.4.2001 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.)
PrEnerg	ustawa z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.)
PrGeolGórn	ustawa z 4.2.1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.)
PrOchrŚrod	ustawa z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.)
PrWod	ustawa z 18.7.2001 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.)
PrzeksztUżytWieczU ...	ustawa z 29.7.2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz.U. Nr 175, poz. 1459 ze zm.)
SamGminU	ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)
SamPowU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.)
SamWojU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.)
WłLokU	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)
<i>WspPrzedTermU .....</i>	<i>ustawa z 18.12.1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz.U. Nr 162, poz. 1121 ze zm.)</i>
ZagospPrzestrzU	ustawa z 27.3.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 ze zm.)
ZasInwDrPublU	ustawa z 10.4.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 193, poz. 1194 ze zm.)
ZasProwPolitRozwU	ustawa z 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.)
<i>ZasWspRozwRegU .....</i>	<i>ustawa z 12.5.2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz.U. Nr 48, poz. 550 ze zm.)</i>

2. Inne akty prawne

Projekt ustawy o programach rewitalizacji (z 27.3.2002 r.)

Projekt ustawy o rewitalizacji (z 9.2000 r.)

Projekt ustawy o rewitalizacji oraz wspieraniu remontów i niektórych inwestycji budowlanych (z 2006 r.)

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (z 6.12.2006 r.)
- Rozporządzenie Komisji Wspólnot Europejskich Nr 1828/2006 z 8.12.2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1080/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Dz.Urz. L 371 z 27.12.2006 r.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 24.12.2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 249, poz. 1861)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 29.10.2002 r. w sprawie podziału Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej oraz Instytutu Gospodarki Mieszkaniowej i utworzenia Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa oraz Instytutu Rozwoju Miast (Dz.U. Nr 180, poz. 1503)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 23.7.2007 r. w sprawie udzielania przez gminy zwolnień od podatku od nieruchomości stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną (Dz.U. Nr 138, poz. 969)*
- Strategia Miasta Krakowa – załącznik do uchwały Nr LXXV/742/05 Rady Miasta Krakowa z 13.4.2005 r.
- Uchwała Rady Ministrów Nr 233/2008 w sprawie ustanowienia Programu Wieloletniego pod nazwą Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008–2011 z 28.10.2008 r.
- Uchwała Nr XXIV/289/07 Rady Miasta Krakowa z 24.10.2007 r.: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków na lata 2007-2012
- Uchwała Nr LXII/799/09 Rady Miasta Krakowa z 7.1.2009 r. w sprawie budżetu miasta Krakowa na rok 2009
- Uchwała Nr LXXXIV/853/05 Rady Miasta Krakowa z 7.7.2005 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków niestanowiących jej własności
- Uchwała Nr LXXV/732/05 Rady Miasta Krakowa z 13.4.2005 r. w sprawie przyjęcia i ogłoszenia tekstu jednolitego Statutu Miasta Krakowa
- Uchwała Nr CXIX/1284/06 Rady Miasta Krakowa z 25.10.2006 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji i Aktywizacji przemysłowego obszaru Zabłocia
- Uchwała Nr LIII/673/08 Rady Miasta Krakowa z 8.10.2008 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta
- Uchwała Nr LIII/674/08 Rady Miasta Krakowa z 8.10.2008 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji „starej” Nowej Huty

- Uchwała Nr LIII/672/08 Rady Miasta Krakowa z 8.10.2008 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa
- Uchwała Nr XCII/926/05 Rady Miasta Krakowa z 26.10.2005 w sprawie wystąpienia do opracowania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa – Lokalnego Programu Rewitalizacji
- Uchwała Nr CX/1099/06 Rady Miasta Krakowa z 24.5.2006 r. w sprawie sprzedaży lokali użytkowych stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków
- Uchwała Nr LVI/703/08 Rady Miasta Krakowa z 5.11.2008 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielanie pożyczek przez Gminę Miejską Kraków na remonty, w tym remonty elewacji budynków będących poza zarządkiem Zarządu Budynków Komunalnych
- Uchwała Nr XLVI/568/08 Rady Miasta Krakowa z 11.6.2008 r. w sprawie zasad zbywania lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków w trybie bezprzetargowym na rzecz najemców
- Uchwała Nr LVI/706/08 Rady Miasta Krakowa z 5.11.2008 r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości budynków lub ich części, w których wykonano remont elewacji
- Uchwała Nr XLIX/628/06 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 2.10.2006 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa małopolskiego (Program wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Małopolskiego)
- Ustawa z 29.4.1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (t.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.)*
- Ustawa z 18.4.1985 r. o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (Dz.U. Nr 21, poz. 90 ze zm.)
- Ustawa z 26.10.1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)
- Ustawa z 28.7.2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. Nr 169, poz. 1420 ze zm.)*
- Ustawa z 12.1.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 121, poz. 844 ze zm.)
- Ustawa z 30.11.1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.)
- Ustawa z 8.5.1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689 ze zm.)
- Ustawa z 27.8.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.)

Wykaz skrótów

Ustawa z 19.12.2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 237, poz. 1657)

Ustawa z 15.12.2006 r. o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 249, poz. 1833)

Ustawa z 14.6.2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873 ze zm.)

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków na lata 2007–2016 załącznik do uchwały Nr XXIV/289/07 Rady Miasta Krakowa z 24.10.2004 r.

Założenia do projektu ustawy o rewitalizacji (z 7.2000 r.)

Wykaz literatury

- Ashworth G. J.*, Paradygmaty i paradoksy planowania przeszłości, [w:] *Purchla J.*, Europa Środkowa – nowy wymiar dziedzictwa, Kraków 2002
- Banks N.*, Odnowa miasta a zarządzanie procesami transformacji i rozwoju, [w:] *Ziobrowski Z., Matuszko A.* (red.), Odnowa miast. Doświadczenia brytyjskie i francuskie oraz wybrane materiały Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Kraków 2000
- Banks N.*, Rehabilitacja osiedli, [w:] *Ziobrowski Z., Matuszko A.* (red.), Odnowa miast. Doświadczenia brytyjskie i francuskie oraz wybrane materiały Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Kraków 2000
- Batty M., Chin N., Besussi E.*, Scatter. Sprawling Cities and Transport: from Evaluation to Recommendations. State of the Art Review of Urban Sprawl Impacts and Measurement Techniques, Project funded by the European Commission under the Energy, Environment and Sustainable Development Programme, Key Action 4: City of Tomorrow and Cultural Heritage, STRATEC SA, 2002
- Bianchini F., Dawson J., Evans R.*, Flagship Projects in Urban Regeneration, [w:] *Healey P., Davondi S., O'Toole M., Tavsanoglu S., Usher D.* (eds.), Rebuilding the City: Property-led Urban Regeneration, E. and F.N. Spon, London 1992
- Billert A.*, Perspektywy odnowy starych zasobów budowlanych w miastach polskich. Problemy finansowania i realizacji, Referat wygłoszony na konferencji w Lublinie w maju 2004 (www.poznan.pl)
- Billert A.*, Partycypacja społeczna i jej udział w przygotowywaniu Miejskiego Programu Rewitalizacji w Poznaniu, Referat wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji „Partycypacja Społeczna” w Warszawie, Warszawa 2006 (www.poznan.pl)
- Billert A.*, Problemy rewitalizacji w Polsce na tle doświadczeń niemieckich, Referat wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji „Rewitalizacja miast” w Lubaniu Śląskim, 2006 (www.poznan.pl)
- Billert A.*, Rewitalizacja i rozwój miast w Polsce – uwarunkowania i scenariusze w świetle doświadczeń europejskich, [w:] *Lorens P.* (red.), Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia, Biblioteka Urbanisty Nr 10, Urbanista, Warszawa 2007
- Billert A., Behr I., Kröning W., Muzioł-Węclawowicz A.*, Podręcznik rewitalizacji. Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast/Deutsche Gessellschaft für Technische Zusammenarbeit GmbH, Warszawa 2003

- Borley L.*, Zobaczyć siebie, jak widzą nas inni. Refleksje na temat tożsamości kulturowej, [w:] *Purchla J.*, Europa Środkowa – nowy wymiar dziedzictwa, Kraków 2002
- Borys T.*, Wąskie i szerokie interpretacje zrównoważonego rozwoju oraz konsekwencje wyboru, [w:] *Papuziński A.* (red.), Zrównoważony rozwój. Od utopii do praw człowieka, Bydgoszcz 2005
- Bossel H.*, Indicators for Sustainable Development: Theory, Method, Applications. A Report to the Balaton Group, International Institute for Sustainable Development, Canada 1999
- Brzeski W.J.*, Posłowie, [w:] *Brzeski W.J.* (red.), Zwarta przebudowa polskich miast? Zarządzanie rozwojem miasta poprzez strategiczne gospodarowanie terenami. Raport z Seminarium, Zeszyty KIN, Seria: Przebudowa Miast, Kraków 2000
- Brzeski W.J.*, W kierunku miasta zwartej, [w:] *Brzeski W.J.* (red.), Zwarta przebudowa polskich miast? Zarządzanie rozwojem miasta poprzez strategiczne gospodarowanie terenami. Raport z Seminarium, Zeszyty KIN, Seria: Przebudowa Miast, Kraków 2000
- Brzeski W.J.*, Podsumowanie i wnioski, [w:] *Brzeski W.J.* (red.), Kraków – historyczne miasto w XXI w. Zrównoważona gospodarka terenami: Odrodzenie społeczno-gospodarcze Krakowa. Raport z seminarium, Zeszyty KIN, Seria: Przebudowa Miast, Kraków 2001
- Buczek G.*, Perspektywa rozwoju przestrzennego, [w:] *Brzeski W.J.* (red.), Zwarta przebudowa polskich miast? Zarządzanie rozwojem miasta poprzez strategiczne gospodarowanie terenami. Raport z Seminarium, Zeszyty KIN, Seria: Przebudowa Miast, Kraków 2000
- Bury P., Reguński J.*, Koszty rozwoju miast, [w:] *Reguński J.* (red.), Miasto i jego władze. Studia nad ekonomiczną teorią rozwoju miast, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1984
- Businaro U. L.*, Technology and the Future of Cities. Responding to the Urban Malaise: An Agenda for the European Union R&D, Outcome of the visiting stage to the FAST Prospective team at the Research Directorate of the Commission of European Union, 1994
- Chmielewski J. M.*, Teoria urbanistyki. Wybrane zagadnienia, Warszawa 1996
- Czaja S., Fiedor B., Graczyk A., Jakubczyk Z.*, Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych, Warszawa 2002
- Czerny M.*, Sustainable Development of Big Cities: Concepts and Ideas, [w:] *Gutry-Korycka M., Czerny M., Grochowski M., Lisowski A.*, URBS PANDENS – EC Project. Annual Report 2002. Warsaw Case Study, Warszawa 2002
- Domański B.*, Restrukturyzacja terenów poprzemysłowych w miastach, [w:] *Ziobrowski Z., Ptaszyczka-Jackowska D., Rębowska A., Geissler A.* (red.), Rewitalizacja, rehabilitacja, restrukturyzacja. Odnowa miast, Kraków 2000
- Domański B.*, Przekształcenia terenów poprzemysłowych w województwach śląskim i małopolskim – prawidłowości i uwarunkowania, [w:] *Ziolo Z.* (red.), Problemy przemian struktur przemysłowych w procesie wdrażania reguł gospodarki rynkowej, Warszawa 2001

- Dymnicka M.*, W poszukiwaniu podmiotowości społecznej w miejskim środowisku zamieszkania. Uczestnictwo społeczne – nadzieje, zagrożenia, wątpliwości, [w:] *Kochanowski M.* (red.), Nowe uwarunkowania rozwoju i kształtowania miast polskich, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk, Biuletyn, z. 175, Warszawa 1996
- Elliott J. R.*, Cycles Within the System: Metropolitanization and Internal Migration in the US, 1965–1990, Center for Demography and Ecology, University of Wisconsin-Madison, CDE Working Paper No. 95-21, 1995
- Famielec J.*, Straty i korzyści ekologiczne w gospodarce narodowej, Warszawa-Kraków 1999
- Famielec J.* (red.), System finansowania ochrony środowiska w Polsce, Kraków 2005
- Frąckiewicz L.*, Wykluczenie społeczne i formy jego łagodzenia, [w:] *Frąckiewicz L.* (red.), Wykluczenie, rewitalizacja, spójność społeczna, Katowice-Warszawa 2004
- Gajewska-Jedwabny A.* (red.), Partnerstwo publiczno-prywatne, Warszawa 2007
- Gasidło K.*, Przekształcenia terenów poprzemysłowych – efekty i perspektywy badań i działań, [w:] *Lenartowicz J. K., Maciąg D.* (red.), Rewitalizacja miast poprzez regenerację terenów poprzemysłowych: innowacja i dobra praktyka, Materiały z 2. Konferencji Regentif – Sieć dla intensyfikacji innowacji w dziedzinie regeneracji obszarów poprzemysłowych, Kraków 2007
- Gasidło K., Gorgoń J.*, Modelowe przekształcenia terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, Program UNDP, UNCHS (Habitat) Zarządzanie zrównoważonym rozwojem aglomeracji katowickiej, Katowice 1999
- Goodland R., Daly H., El Serafy S.*, Introduction to Environmentally Sustainable Economic Development: Building on Brundtland, The World Bank Environment Working Paper No. 46, 1991
- Gorgoń J., Gasidło K., Kamiński Z., Starzewska-Sikorska A.*, Znaczenie przekształceń terenów miejsko-przemysłowych w procesie rewitalizacji miast, [w:] *Lorens P.* (red.), Rewitalizacja miast w Polsce. Pierwsze doświadczenia, Biblioteka Urbanisty Nr 10, Urbanista, Warszawa 2007
- Gorzela G., Smełkowski M.*, Metropolia i jej region w gospodarce informacyjnej, Warszawa 2005
- Górka K., Poskrobko B.*, Ekonomia ochrony środowiska, Warszawa 1987
- Górka K., Poskrobko B., Radecki W.*, Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne, Warszawa 1998
- Gruszecka K.*, Rewitalizacja starych miast województwa zielonogórskiego. Ilustracje, Warszawa 2004
- Gubański J.*, Dawne browary jako potencjalne źródło zasobów budowlanych, [w:] *Czarnecki W.* (red.), Problemy rewitalizacji w gospodarce przestrzennej XXI w., Białystok 2006
- Gzell S.*, Determinanty rozwoju miast polskich na przełomie wieków, [w:] *Kochanowski M.* (red.), Nowe uwarunkowania rozwoju i kształtowania miast polskich, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk, Biuletyn, z. 175, Warszawa 1996